

ми», «консорціуму», «мережі», «бібліотечної співпраці», «сервісу відкритого доступу», Web 2.0, 3.0, 4.0 та «Бібліотечного альянсу». Вони надають бібліотечним працівникам додаткові можливості для промоцій бібліотечних послуг серед молоді аудиторії, замість того, щоб чекати, коли вона звернеться сама [1].

Отже, приголомшливий розвиток інтернету, поширення електронних комунікацій та носіїв інформації загалом змінили структуру професійної ідентичності фахівця бібліотечно-інформаційної справи у XXI ст. Перевантаження інформацією стає все більшою проблемою, і бібліотечні працівники виявляються потрібними як ніколи, щоб фільтрувати та надавати якісну інформацію своїм користувачам. Для цього вони повинні реструктурувати професійну ідентичність, набути необхідних навичок, а головне – продовжувати вчитися і оновлювати свої знання. Регулярне навчання та відвідування конференцій і семінарів, де представлені найкращі та передові світові практики, забезпечить високий рівень бібліотечного сервісу в еру цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс: матеріали круглого столу, Харків, 31 жовтня 2017 року / редкол.: І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва; Харківський національний медичний університет. Харків: ХНМУ, 2017. 100 с.
2. Bashorun D. M., Isah V. V. Digitization skills for librarians' needs. *Research Quarterly*. 2011. № 4(2). P. 27–41.
3. Jatto J. C. Managing people in organization. *Journal of Management and Planning*. 2018. № 2(4). P. 31–46.
4. Johnson M. P. Connecting teacher librarians for technology integration leadership. *School Libraries World Wide*. 2012. Vol. 18(1). P. 18–33.
5. Trivedi M. Digital libraries: Functionality, usability and accessibility. *Library Philosophy and Practice*. 2010. URL: <http://www.unlib.unledu/lpp/trived-diglibttm>

**Федотова О. О., д-р іст. наук;
Павловська В. С., здобувач вищої освіти,
Маріупольський державний університет, м. Київ**

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТ ТА ЙОГО ВЛАСТИВОСТІ

Сучасне суспільство все більш орієнтоване на комунікацію за допомогою електронних засобів, уміння оперативної передачі інформації, її накопичення, вихід у світові електронні мережі та застосування новітніх розробок у поточній діяльності. Прискорений розвиток інформаційних технологій та світової мережі

Інтернет викликали необхідність дослідження феномену електронного документа на предмет його схожості й характерних відмінностей від носія у паперовій формі. Існує думка стосовно відмінності електронного документа своєю інформацією, що зумовлює його соціальне розуміння.

Відомий вітчизняний дослідник С. Кулешов надав визначення терміна «електронний документ» як запису інформації в комп'ютерній системі, що співвідноситься з його певними жанровими чи номінальними особливостями [3].

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [7] містить таке формулювання поняття «електронний документ». Це власне документ, який включає обов'язкові реквізити, а також відомості в якому наведені у формі електронних даних. Склад та порядок розміщення реквізитів регламентується законодавством. Електронний документ може зазнавати певних змін під час його підготовки, приймання, оброблення, передавання, збереження і перетворення завдяки застосуванню електронних засобів. Отже, він може бути наданий у візуальній формі. Тобто йдеться про представлення даних, що містить документ у паперовому варіанті, саме в електронній формі, оптимальній для сприйняття його змістового наповнення людиною чи електронними засобами [8].

Електронний документ повинен відповідати таким вимогам:

- створюватися, опрацьовуватися, зберігатися, передаватися і прийматися апаратно-програмними засобами;
- містити обов'язкові для електронного документа реквізити, що забезпечують його цілісність та якість;
- бути відображеним у формі, зрозумілій для сприйняття [7].

Необхідно зазначити, що сучасні електронні документи є документами, які функціонують лише в цифровому форматі. Це інформаційні продукти сучасних інформаційних технологій, зокрема інтернет-технологій, www-технологій, мультимедійних засобів. Електронному документу властива наявність логічної структури, складові елементи якої пов'язані між собою (різноманітні таблиці, зображення, заголовки), та у сукупності складають документ. Ця особливість відрізняє документ від інших типів даних. Електронний документ у наш час характеризується мультимедійними параметрами. Саме це дає змогу у зручному форматі сприймати необхідну інформацію у будь-якій формі. Отже, сьгоднішні електронні документи – це інтеграція в єдиний документ: вербальної інформації, фото-, відеофрагментів, звуку, анімації, графіки. Таке об'єднання декількох видів інформації (текст, зображення, графіка тощо) визначає багатосередовищність, тобто буквально розуміння поняття мультимедіа. Мультимедійні продукти представляють користувачу інформацію різного характеру, поєднуючи її в єдине тематичне ціле з урахуванням поставленої мети. Інтерактивна мультимедійна система застосовує поєднання цих складників, знаходячись під наглядом користувача, й формує між ними відповідний діалог.

Як вважає відомий вітчизняний вчений Ю. Палеха, електронний документ виступає найбільш характерним прикладом технотронного документа [6]. Він створюється у двійковому виді й функціонує весь життєвий цикл, опрацьовуючись тільки за допомогою технічних засобів. Водночас у цифровій формі можуть бути зафіксовані всі різновиди інформаційних повідомлень (текстові, графічні, звукові та ін.). Отже, електронні документи, незалежно від тієї знакової системи, за допомогою якої безпосередньо відтворюються, характеризуються наявністю однозначової матричної основи.

Наочною формою представлення електронного документа є надання інформації, яку він містить, шляхом застосування відповідних технічних засобів (апаратно-технічне обладнання, програмна продукція тощо) або у паперовому вигляді (через переведення в друковану форму, використовуючи у цьому процесі відповідні технічні пристрої). Інформація подається користувачеві у формі, оптимально придатній для сприйняття ним змістового наповнення документа [5].

Оскільки електронні документи зараховують до розряду технотронних, вони мають такі загальні властивості: неможливість відтворення без застосування технічних пристроїв; використання одного спільного носія для документів, що формують певну групу; потреба кодування інформаційних даних для їх фіксації та зворотного процесу декодування з метою відтворення змісту; можливість реалізації численного перезапису різних текстів на одному носії.

Слід назвати специфічні ознаки електронного документа, а саме:

- відносна незалежність інформаційного наповнення від самого матеріального носія інформаційних даних;
- використання однакової системи кодування з двоїтим кодом для фіксування відомостей;
- неможливість вилучення певних електронних документів із загальних інформаційних масивів;
- відсутність індивідуального носія для кожного з файлів, розташованих на окремому комп'ютері або сервері;
- пряме чи опосередковане втручання споживача інформації в текстове наповнення і побудову документа, так звана інтерактивність, яка являє собою перекладку або вставлення матеріалу [2].

Отже, внаслідок отриманих результатів можна говорити про те, що значення терміна «електронний документ» офіційно надане в Законі України про «Про електронні документи та електронний документообіг». Як ми з'ясували, він має низку характеристик, що відрізняють його від традиційного паперового документа. Основними елементами в його конструкції виступають змістовне наповнення, реквізити та носій інформації. Також електронному документу властива наявність логічної структури, складові елементи якої пов'язані між собою. Наочною

формою представлення є надання інформації, яку містить електронний документ, шляхом застосування відповідних технічних засобів. Він виступає найбільш типовим прикладом технотронних документів. Отже, електронний документ – феномен, що має низку унікальних видових особливостей.

Список використаних джерел

1. Асеев Г. Г. Методологія автоматизації діловодства: документи. Вісник Книжкової палати. 2004. № 11. С. 23–26.
2. Карпенко М. Ю. Електронний документообіг у професійній діяльності: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 67 с.
3. Кулешов С. Г. Електронний документ у системі сучасного діловодства. *Архіви України*. Київ, 2004. № 4/6. С. 50–53.
4. Лаба О. В. Історіографія розвитку електронного діловодства в Україні. *Молодий вечірний*. 2019. № 5. С. 46–50.
5. Матвієнко О., Цивін М. Основи організації електронного документообігу: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 112 с.
6. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2009. 434 с.
7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
8. Цивін М. Н. Термінологічні проблеми вивчення дисципліни «Електронний документообіг». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія: науковий журнал*. Київ, 2010. № 1. С. 7–11.

*Побережна Т. І., аспірантка,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ВІННИЧЧИНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українське суспільство ХХІ ст., позитивно зорієнтоване на європейський вектор розвитку, активно реформує усі галузі життя соціуму. Відповідно бібліотечна справа також не стоїть осторонь таких змін і активно розвивається, модернізуючи та оптимізуючи усі напрями діяльності. «На різних історичних етапах суспільного розвитку бібліотека розвивається, змінюється і трансформується відповідно до історичного часу та відповідних соціокультурних змін» [3, с. 39]. Визначальний вплив на зміст перетворень усієї бібліотечно-інформаційної сфери держави як важливого форпосту інформаційної безпеки мають суспільно-полі-